

1/2018

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 6 • Valtioneuvoston asetukset 7
• **OIKEUSTAPAUKSET** • Korkein oikeus 7 • Korkein hallinto-oikeus 10

➤ VAHVISTETUT LAIT

- **Laki rikoslain muuttamisesta, laki yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta, laki pitkäaikaisvankien vapauttamisennettelystä annetun lain muuttamisesta, laki oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n muuttamisesta, laki vankeuslain muuttamisesta, laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 6 §:n muuttamisesta, laki rikosrekisterilain 2 §:n muuttamisesta, laki valvotusta koevapaudesta annetun lain 13 ja 32 §:n muuttamisesta, laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta, laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 9 §:n muuttamisesta, laki eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta ja laki rikosvahinkolain 14 §:n muuttamisesta (800–811/2017)**

HE 268/2016 vp
PeVL 10/2017 vp
LaVM 9/2017 vp

Lait tulivat voimaan 1.1.2018.

Rikoslakiin otetaan säännökset yhdistelmärangaistuksesta ja säädetään laki yhdistelmärangaistuksen täytäntöönpanosta. Kysymys on uudenlaisesta rangaistuksesta, joka koostuu ehdottomasta vankeudesta ja sen jälkeisestä vuoden mittaisesta valvonta-ajasta. Yhdistelmärangaistus korvaa vankeusrangaistuksen, joka suoritetaan kokonaan vankilassa. Yhdistelmärangaistukseen tuomitulla ei ole mahdollisuutta ehdonalaiseen vapauttamiseen tai valvottuun koevapauteen. Yhdistelmärangaistus

voidaan tuomita vakavan rikoksen uusijalle, jota on pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Yhdistelmärangaistuksen tuomitsemisen edellytykset ovat samat kuin koko rangaistusajan tuomitsemisen edellytykset. Voimassa oleva järjestelmä pysyy valvonta-aikaa lukuun ottamatta lähes nykyisellään. Valvonta-aika on osa yhdistelmärangaistusta koskevaa tuomiota eikä se edellytä syytetyn suostumusta. Valvonta-aika on yksi vuosi. Valvonta-ajan keskeisimmät lakisääteiset velvollisuudet ovat asunnossa pysyminen määrättyinä aikoina, päihitteettömyys valvonta-ajan täytäntöönpanoon liittyvissä tapaamisissa, toimintaan osallistuminen ja valvontaan sitoutuminen. Tuomittua valvotaan muun muassa sähköisen valvonnan välinein.

- **Laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (812/2017)**

HE 85/2017 vp
LiVL 21/2017 vp
YmVM 13/2017 vp

Laki tuli voimaan 6.12.2017.

Lain rakennusta, kerrosalaa ja rakennuksen edellytyksiä asemakaava-alueella koskevia säännöksiä muutetaan. Lakiin lisätään myös asuin-, majoitus- ja työtiloja sekä kokoontumistiloja koskevat säännökset sekä valtuutus antaa ympäristöministeriön asetuksella tarkempia säännöksiä niistä. Lakiin lisätään säännökset, joiden mukaan rakennukseen tehtävään laajennukseen ja kerrosalaan laskettavan tilan lisäämiseen sovelletaan, mitä uuden rakennuksen rakentamisesta säädetään, ellei olennaisissa teknisissä vaatimuksissa muuta säädetä. Rakennuksen kerrosalaa koskevaa pykälää muutetaan siten, että rakennusoikeuden saa ylittää väestönsuojan tai taloteknisten järjestelmien edellyttämän kuilun, hormin tai yleisiin tiloihin avautuvan teknisen tilan rakenta-

miseen tarvittavan pinta-alan verran samoin kuin siltä osin, kun huoneistoa rajaavan väliseinän paksuus ylittää 200 millimetriä. Rakennusluvan edellytyksiä koskevaan pykälään tehdään lakitekniisiä muutoksia.

- **Laki tuomioistuinlain muuttamisesta, laki kiinteistönmuodostamislain 241 a ja 259 §:n muuttamisesta, laki merilain muuttamisesta, laki ryhmäkannelain 3 §:n muuttamisesta, laki ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n muuttamisesta, laki yrityksen saneerauksesta annetun lain 67 §:n muuttamisesta, laki sotilasoikeudenkäyntilain 1 §:n muuttamisesta ja laki tuomioistuinharjoittelusta annetun lain 3 ja 14 §:n muuttamisesta (860–867/2017)**

HE 270/2016 vp
PeVL 12/2017 vp
LaVM 11/2017 vp

Lait tulevat voimaan 1.1.2019 kuitenkin siten, että tuomioistuinlain muuttamisesta annetun lain 17 luvun 2, 7 ja 15 § sekä 19 luvun 6 § ja laki tuomioistuinharjoittelusta annetun lain 3 ja 14 §:n muuttamisesta tulivat voimaan 1.1.2018.

Käräjäoikeusverkostoa kehitetään siten, että sen jälkeen Suomessa on 20 käräjäoikeutta nykyisten 27 käräjäoikeuden sijaan. Käräjäoikeuksia ovat siten Ahvenanmaan, Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Helsingin, Itä-Uudenmaan, Kainuun, Kanta-Hämeen, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Lapin, Länsi-Uudenmaan, Oulun, Pirkanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen, Satakunnan ja Varsinais-Suomen käräjäoikeudet. Uudistuksessa yhdistetään Espoon ja Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudet, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan käräjäoikeudet, Oulun ja Ylivieska-Raahen käräjäoikeudet sekä

Kemi-Tornion ja Lapin käräjäoikeudet. Lisäksi Hyvinkään käräjäoikeuden tuomiopiiri jaetaan siten, että sen eteläiset kunnat ja Itä-Uudenmaan, Tuusulan ja Vantaan käräjäoikeudet yhdistetään, ja Hyvinkään käräjäoikeuden tuomiopiirin pohjoiset kunnat ja Kanta-Hämeen käräjäoikeus yhdistetään. Eduskunnan lausuma; Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa käräjäoikeuksien rakenneuudistuksen ja siihen liittyvän mahdollisen summaaristen riita-asioiden käsittelyä koskevan uudistuksen vaikutuksia kiinnittäen erityistä huomiota oikeusturvan alueelliseen saatavuuteen, kielellisten oikeuksien toteutumiseen, taloudellisiin vaikutuksiin ja oikeudellisten palvelujen tarjontaan sekä antaa laki-valiokunnalle edellä mainituista seikoista selvityksen vuoden 2022 loppuun mennessä.

● **Laki varainsiirtoverolain muuttamisesta (878/2017)**

*HE 109/2017 vp
VaVM 13/2017 vp*

Laki tuli voimaan 1.1.2018.

Lain mukaan varainsiirtoveroa ei ole suoritettava tuloverolaissa tarkoitettussa toimintamuodon muutoksessa, jossa liikkeen- tai ammatinharjoittaja taikka maa- tai metsätalouden harjoittaja perustaa tätä toimintaa jatkamaan osakeyhtiön, jonka osakkeet hän merkitsee. Verovapaus koskee sekä kiinteää omaisuutta että arvopaperi-omaisuutta. Lisäksi muutetaan säännöstä, joka koskee kiinteistön luovutuksesta kirjaamisviranomaiselle annettavaa selvitystä. Riittävänä selvityksenä siitä, että veroa ei ole suoritettava, pidetään apporttiomaisuuden luovutuskirjaa, jossa on yksilöity verovapauden piiriin kuuluva omaisuus, ja verovelvollisen vakuutusta siitä, että kyse on verovapauden edellytykset täyttävästä luovutuksesta.

● **Laki varainsiirtoverolain väliaikaisesta muuttamisesta (879/2017)**

*HE 153/2017 vp
VaVM 15/2017 vp*

Laki tuli voimaan 1.1.2018.

Lain mukaan varainsiirtoveroa ei ole eräin edellytyksin suoritettava,

kun kunta, kuntayhtymä, yksityinen yhteisö tai säätiö vuosina 2018–2022 luovuttaa yksityiselle osakeyhtiölle sen osakkeita vastaan kiinteistön, joka on luovuttajan harjoittaman ammattikorkeakoululain tai ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisen toiminnan käytössä ja vastaanottava yhtiö tai sen omistaja käyttää kiinteistöä mainittuun toimintaansa. Laki liittyy hallitusohjelman mukaiseen ammatillisen koulutuksen reformiin, jonka osana toteutetaan vuodesta 2017 lähtien ammatillisen koulutuksen rahoituksen tason vähentäminen.

● **Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta ja laki hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain muuttamisesta (880–881/2017)**

*HE 130/2017 vp
VaVM 17/2017 vp*

Lait tulivat voimaan 20.12.2017.

Laeilla pannaan täytäntöön eräit määräykset niissä tiedonvaihtoa veroasioissa koskevissa muutospöytäkirjoissa, jotka Euroopan unioni on tehnyt Andorran, Liechtensteinin, Monacon, San Marinon ja Sveitsin kanssa. Pöytäkirjoilla on muutettu eräitä Euroopan unionin ja näiden valtioiden välisiä verolan tietojenvaihtoa koskevia sopimuksia sisällyttämällä niihin finanssilitietoja koskevaa automaattista tietojenvaihtoa koskevat määräykset. Kyseiset määräykset edellyttävät Verohallintoa ja suomalaisia raportoivia finanssilaitoksia koskevia säännöksiä, joilla Verohallinnolle annetaan toimivaltaa hallinnoida sopimusten soveltamista ja veloitetaan Verohallinto ja finanssilaitokset toimimaan eräissä asioissa tietyllä tavalla.

● **Laki maksupalvelulain muuttamisesta, laki kuluttajansuojalain muuttamisesta ja laki tietoyhteiskunta- ja**

134 §:n muuttamisesta (898–900/2017)

*HE 132/2017 vp
LiVL 24/2017 vp
TaVM 19/2017 vp*

Lait tulivat voimaan 13.1.2018. Eräiden säännösten voimaantuloa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Maksupalvelulain soveltamisalaa laajennetaan siten, että soveltamisalaa kuuluvia maksupalveluita ovat myös maksutoimeksiantopalvelu ja tilitietopalvelu. Lakiin lisätään näiden palveluiden käyttöön liittyvät säännökset. Lain teleyrityksiä, rajattua verkkoa ja kauppaedustajia koskevia soveltamisalapoikkeuksia kavennetaan. Maksunsaajan oikeutta periä lisäkuluja eräiden maksutapojen käytöstä rajoitetaan siten, että lisäkuluja ei voida periä esimerkiksi kuluttajien tällä hetkellä tavallisimpien maksukorttien käytöstä. Myös vastuusäännöksiä tietyiltä osin muutetaan. Palveluntarjoajalla on yleensä velvollisuus käyttää vahvaa tunnistamista sähköisissä maksutapahtumissa. Lisäksi kuluttajansuojalakiin ja tietoyhteiskuntakaareen tehdään eräitä muutoksia.

● **Laki matkapalveluyhdistelmistä ja laki kuluttajansuojalain muuttamisesta (901–902/2017)**

*HE 105/2017 vp
TaVM 15/2017 vp*

Lait tulevat voimaan 1.7.2018.

Laki matkapalveluyhdistelmistä korvaa voimassa olevan valmismatkalain. Lisäksi tehdään eräitä vähäisiä muutoksia kuluttajansuojalakiin. Laeilla pannaan osaltaan täytäntöön direktiivi matkapaketeista ja yhdistetyistä matkajärjestelyistä. Laki matkapalveluyhdistelmistä on soveltamisalaltaan voimassa olevaa lakia laajempi. Matkapaketien lisäksi matkapalveluyhdistelmiä ovat yhdistetyt matkajärjestelyt. Lisäksi muutoksia tehdään säännöksiin, jotka koskevat matkanjärjestäjän ja matkanvälittäjän tiedonantovelvoitteita, matkustajan oikeutta peruuttaa sopimus ennen matkan alkua, hinnan ja muiden matkapakettisopimuksen ehtojen muuttamista matkanjärjestäjän aloitteesta sekä matkus-

tajan oikeuksia siinä tapauksessa, että matkanjärjestäjän suorituksessa on virhe.

● **Laki vaalilain muuttamisesta (939/2017)**

HE 101/2017 vp
PeVM 3/2017 vp

Laki tulee voimaan 1.11.2018.

Vaalilakia muutetaan siten, että ulkomailla pysyvästi asuvat äänioikeutetut ja vaalien ajan ulkomailla tilapäisesti asuvat tai oleskelevat muut äänioikeutetut saavat oikeuden äänestää yleisissä vaaleissa kirjeitse ulkomailla. Muutoksella edistetään vaali- ja osallistumisoikeuksien tosiasiallista toteutumista ja lisätään äänioikeutettujen yhdenvertaisuutta. Kirjeäänestyksen käyttöönotto parantaa merkittävästi monien ulkosuomalaisten ja ulkomailla muutoin oleskelevien äänioikeutettujen mahdollisuutta äänestää. Kirjeäänestyksen käyttöönotto ei poista voimassa olevan lain mukaista mahdollisuutta äänestää enakkoon ulkomailla valtioneuvoston asetuksella määrätyissä edustustoissa ja niiden toimipaikoissa.

● **Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja laki työturvallisuuslain muuttamisesta (926–927/2017)**

HE 94/2017 vp
TyVM 8/2017 vp

Lait tulivat voimaan 1.1.2018.

Työsuojelun valvonnasta ja työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia muutetaan lisäämällä siihen säännös, joka velvoittaa työnantaja viipymättä ilmoittamaan työsuojeluviranomaiselle kaikista selaisista vaaratilanteista ja onnettomuuksista, joiden johdosta ympäristöön on saattanut levitä ihmiselle vaarallinen biologinen tekijä. Lisäksi muutetaan työturvallisuuslakia siten, että lakiin lisätään säännös, joka velvoittaa työnantajan pitämään luetteloa niistä työntekijöistä, jotka ovat altistuneet ihmisille vaarallisille biologisille tekijöille.

● **Laki yliopistolain muuttamisesta, laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta ja laki**

yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaannpanosta (940–942/2017)

HE 73/2017 vp
PeVL 43/2017 vp
SivVM 15/2017 vp

Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta tuli voimaan 1.1.2018 ja laki yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaannpanosta tuli voimaan 27.12.2017, kuitenkin 11 § osalta 1.1.2019.

Yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia muutetaan. Julkisoikeudellisena laitoksena toimiva Tampereen yliopisto ja säätiöyliopistona toimiva Tampereen teknillinen yliopisto yhdistetään Tampereen yliopisto -nimiseksi säätiöyliopistoksi. Voimaannpanolla säädetään yliopistojen yhdistymisen toteutuksesta. Yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin lisätään kaikkia korkeakouluja koskevat säännökset korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisesta sekä koulutuksen lakkauttamiseen liittyvästä opiskelijoiden siirtymisestä toiseen korkeakouluun. Ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskeva sääntely muutetaan yliopistojen sääntelyä vastaavaksi. Yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaannpanosta annetaan erillinen laki, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti. Voimaannpanolla säädetään yliopistojen yhdistymisen toteutuksesta. Eduskunnan lausumat; 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen korkeakoulukonsortioissa ammattikorkeakouluja koskeva päätöksenteko tapahtuu ao. ammattikorkeakoulussa omistuspohjasta riippumatta. Lisäksi hallituksen tulee varmistaa, että valtionrahoitusjärjestelmän mukainen rahoitus käytetään korkeakoulukonsortioissa rahoituslainsäädännön mukaisesti ja että yhteistyöstä koituva taloudellinen tai muu hyöty jakautuu tasapuolisesti konsortion kaikille korkeakouluille. Hallituksen tulee antaa sivistysvaliokunnalle selvitys kaikkien konsortioiden hallintomallien ja rahoitusjärjestelmien toimivuudesta vuoden 2021 loppuun mennessä. 2. Eduskunta edellyttää, että korkeakoulujen opetusyhteistyössä var-

mistetaan opetuksen laatu ja opiskelijoiden kannalta toimivat ratkaisut sekä heidän oikeusturvansa. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulee seurata tarkoin opetusyhteistyön toteutumista ja onnistumista sekä antaa siitä selvitys sivistysvaliokunnalle vuoden 2021 loppuun mennessä.

● **Etu- ja sukunimilaki ja laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta (946–947/2017)**

HE 104/2017 vp
LaVM 13/2017 vp

Laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta tuli voimaan 1.1.2018 sekä etu- ja sukunimilaki tulee voimaan 1.1.2019.

Etu- ja sukunimilakilla kumotaan nykyinen nimilaki. Tavoitteena on ajantasaistaa etu- ja sukunimiä koskeva lainsäädäntö erityisesti valinnanvapautta lisäämällä, keventää menettelyjä nimiasioissa ja mahdollistaa siirtyminen nimiasioiden sähköiseen käsittelyyn. Nimenantovelvoitetta koskevaa määräaika nostetaan kahdesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen. Maistraattien ja seurakuntien vastuunjako selkiytetään. Nimi-lautakunnan lausuntoa edellytetään nykyistä harvemmissä hake-mustyypeissä. Lisäksi muutetaan rekisteröidystä parisuhteesta annettua lakia.

● **Laki valtion virkamieslain 7 ja 8 c §:n muuttamisesta, laki turvallisuusselvityslain muuttamisesta, laki Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 16 §:n muuttamisesta, laki rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 26 §:n muuttamisesta ja laki Poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain 24 ja 24 a §:n muuttamisesta (948–952/2017)**

HE 70/2017 vp
PeVL 33/2017 vp
PuVL 7/2017 vp
HaVM 23/2017 vp

Lait tulivat voimaan 1.1.2018.

Valtion virkamieslakiin otetaan säännös siitä, että viranomaisen on

nimitysharkinnassa otettava huomioon nimitettävän tai tehtävän määrättävän nuhteettomuus sekä varmistettava, ettei hänellä ole virkaan kuuluvien tehtävien asianmukaista hoitoa vaarantavia sidonnaisuuksia ja että hänellä on muissakin suhteissa edellytykset hoitaa tehtävänsä riippumattomasti ja muutoinakin luotettavasti. Lakiin sisältyvää luetteloa niistä viroista, joihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen, muutetaan. Suomen kansalaisuutta koskevan edellytyksen täyttää nykytilaa vastaavasti myös henkilö, jolla on Suomen kansalaisuuden lisäksi jonkin muun valtion kansalaisuus. Turvallisuusselvityslakia muutetaan siten, että henkilön luottavuuden ja painostuksesta vapaan ja riippumattoman tehtävien hoidon varmistamiseksi voidaan selvittää hänen ulkomaansidonnaisuuksiaan nykyistä laajemmin laissa tarkemmin säädetävissä tapauksissa. Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain opiskelijan valintakriteereitä koskevia säännöksiä muutetaan siten, että upseerin virkaan tähtäviin opintoihin opiskelijaksi voidaan valita vain riippumattomuuden ja luottavuuden vaatimukset täyttävä henkilö. Vastaavat muutokset tehdään Poliisiammattikorkeakoulusta annettuun lakiin sekä rajavartiolaitoksen hallinnosta annettuun lakiin, jossa säädetään rajavartiokoulutuksesta.

● **Laki henkilöautojen romutus-
palkkiosta ja sähkökäyttöisten
henkilöautojen hankintatuesta
sekä henkilöautojen kaasu- tai
etanolikäyttöisiksi muuntamisen
tuesta (971/2017)**

*HE 156/2017 vp
LiVM 22/2017 vp*

Laki tuli voimaan 1.1.2018 ja on voimassa 31.12.2021 saakka. Romutuspalkkio on kuitenkin käytössä 31.8.2018 saakka.

Uusi määräaikainen laki henkilöautojen romutuspalkkiosta vuodelle 2018 ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta vuosille 2018–2021 säädetään. Kevään 2017 kehyspäätöksessä kohdennettiin yhteensä 100 miljoonan

euron lisämääräraha vuosille 2018–2021 (25 miljoonaa euroa / vuosi) kansallista ilmasto- ja energiastrategiaa toteuttaviin toimenpiteisiin. Liikenne- ja viestintäministeriön asettama parlamentaarisen liikenneverkon rahoitusta arvioiva työryhmä esitti määräaikaista rahoitusta sähköautojen hankintatukea ja kaasu- ja flex fuel -autojen konvertoinnille yhteensä 6 miljoonaa euroa vuosittain ajalle 2018–2021. Kesän 2017 budjettiriihessä hallitus päätti panostaa parlamentaarisen työryhmän esittämän tuen lisäksi lisärahoitusta liikenteen päästövähennystoimiin, jonka johdosta varattiin rahoitus myös romutuspalkkiolle. Romutuspalkkiota myönnettävään avustukseen osoitettiin 8 miljoonaa euroa vuoden 2018 talousarvioon.

● **Laki ympäristönsuojelulain
190 ja 195 §:n muuttamisesta,
laki vesilain muuttamisesta,
laki maankäyttö- ja rakennus-
lain muuttamisesta, laki maa-
aineslain muuttamisesta, laki
luonnonsuojelulain 62 §:n
muuttamisesta ja laki korkeim-
masta hallinto-oikeudesta
annetun lain 6 §:n muuttamisesta
(974–979/2017)**

*HE 43/2017 vp
PeVL 29/2017 vp
LaVL 14/2017 vp
YmVM 14/2017 vp*

Lait tulivat voimaan 1.1.2018.

Eräiden ympäristöasioiden muutoksenhakua koskevaa sääntelyä uudistetaan siten että muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätöksistä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valituslupaa. Valituslupajärjestelmä otetaan käyttöön ympäristönsuojelulain, maa-aineslain ja vesilain mukaisissa asioissa. Maankäyttö- ja rakennuslain valituslupajärjestelmä uudistetaan vastaamaan hallintolainkäyttölain säännöksiä ja samalla valituslupajärjestelmää laajennetaan lähes kaikkiin lain asiaryhmiin. Myös luonnonsuojelulain valituslupajärjestelmää laajennetaan. Lisäksi korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettuun lakiin lisätään säännös ratkaisukokoonpanosta ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisissa valituslupa-asioissa. Lisäksi

lakeihin tehdään eräitä muita menettelyjä koskevia muutoksia.

● **Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta (987/2017)**

*HE 162/2017 vp
StVM 14/2017 vp*

Laki tuli voimaan 1.1.2018.

Lakiin lisätään säännös, jonka mukaan valtio korvaa kiireellisten sosiaalipalveluiden kustannukset tietyissä tilanteissa. Kansaneläkelaitos korvaa valtion varoista kunnalle ja kuntayhtymälle kiireellisestä sosiaalipalvelusta aiheutuneet kustannukset, kun välttämättömyyden sosiaalipalvelua on annettu kansainvälistä suojelua hakeneelle ulkomaalaiselle, jonka vastaanottopalvelut ovat lakanneet. Korvattavia palveluita ovat välttämättömänä sosiaalipalveluna annettu tilapäinen asuminen sekä kustannukset ruoasta ja välttämättömyyden lääkkeistä. Säännöksessä on lisäksi asetuksenantovaltuus kustannusten korvaamisesta.

● **Laki Itsenäisyyden juhlavuoden lastensäätiön valtuuskunnan asettamisesta ja säätiön pääomittamisesta (1004/2017)**

*EK 34/2017 vp
LA 78/2017 vp*

Laki tuli voimaan 1.1.2018.

Eduskunta valitsee vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä keskuudestaan Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö sr:n valtuuskuntaan yhdeksän jäsentä ja yhtä monta varajäsentä noudattaen, mitä eduskunnan toimielinvaalista säädetään. Valtuuskunnan toimikausi alkaa, kun se on valittu, ja jatkuu, kunnes uusi valtuuskunta on valittu. Valtuuskunnan jäsenet valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Valtuuskunnan jäsenet ja varajäsenet osallistuvat säätiön toimintaan sen säännöissä määrättyllä tavalla. Valtuuskunta antaa vuosittain säätiön toiminnasta kertomuksen eduskunnan puhemiesneuvostolle. Säätiölle voidaan luovuttaa vastikkeetta enintään 50 miljoonan euron arvosta valtion omistamia osakkeita. 1 momentissa tarkoitettu lahjoitus on verosta vapaa.

► HALLITUKSEN ESITYKSET

- **Hallituksen esitys (HE 182/2017 vp) eduskunnalle laeiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain sekä eräiden kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun lain muuttamisesta.**

Ehdotuksen mukaan lakien voimassaoloa jatkettaisiin vuodella maakunta- ja sote-uudistuksen suunnitellun voimaantumisen siirryttyä vuoteen 2020. Samalla ehdotetaan, että kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annettuun lakiin tehtäisiin eräitä sisällöllisiä muutoksia. Kunnan tai kuntayhtymän tehdessä sopimuksen yksityisen yrityksen tai yhteisön kanssa sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta, olisi sopimuksessa oltava irtisanomislauseke, jos sopimuksen arvo on yli kolmekymmentä prosenttia kunnan tai kuntayhtymän järjestämisvastuulla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon vuotuisista käyttömenoista ja sopimus on voimassa pitempään kuin vuoden 2020 loppuun. Lisäksi ehdotetaan, että kunta tai kuntayhtymä saisi tehdä arvonlisäverottomilta kustannuksiltaan yli viiden miljoonan euron rakennusinvestoinnin sosiaali- ja terveydenhuollon rakennuksiin vain, jos investointi on sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden turvaamiseksi välttämätön. Periaatetta sovellettaisiin myös sellaiseen vuokratu- tai muuna käyttöoikeussopimuksena toteutettavaan investointiin, jonka sopimusehtojen mukaan hanke on rinnastettavissa kunnan tai kuntayhtymän omistukseen tehtävään investointiin.

- **Hallituksen esitys (HE 188/2017 vp) eduskunnalle vaihtelevaa työaika noudattavan**

työntekijän asemaa parantavaksi lainsäädännöksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työsuojelulakia, työaikalakia, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia sekä työttömyysturvalakia. Ehdotetuilla laeilla pyritään parantamaan vaihtelevaa työaika noudattavien työntekijöiden asemaa ja varmistamaan työsuhdeturvaa koskevien säännösten tehokas toteutuminen heidän osaltaan. Vaihtelevalla työaikaehdolla tarkoitettaisiin työaikaajärjestelyä, jossa työntekijän työaika määrättyä ajanjaksona vaihtelee työnantajan tarjoaman työn perusteella työsuojelun mukaisen vähimmäismäärän ja enimmäismäärän välillä taikka työaikaajärjestelyä, jossa työntekijä sitoutuu tekemään työnantajalle työtä erikseen kutsuttaessa. Vaihtelevan työajan sopimusten käyttöalaa rajoitettaisiin tilanteisiin, joissa työnantajalla on vaihteleva työvoimatarve. Työnantajan olisi vaihtelevan työajan sopimuksia käyttäessään annettava työntekijälle selvitys työvoimatarpeestaan. Työntekijän oikeus sairausajan palkkaan ja irtisanomisaajan palkkaan varmistettaisiin siten, ettei työnantaja pystyisi yksipuolisiin työnjohtotoimiin vaikuttamaan niiden määrään. Työntekijän mahdollisuuksia ennakoida tulevia työvuoroja parannettaisiin muuttamalla työaikalain työvuoroluetteloa ja lisätyösuostumusta koskevia säännöksiä. Työttömyysturvalain työstä eroamista ja työstä kieläytymistä koskevilla säännöksillä otettaisiin tietyin edellytyksin huomioon tilanteet, joissa työtä ei tosiasiallisesti ole ollut tarjolla tai joissa työstä maksettava palkka jää pieneksi. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2018.

- **Hallituksen esitys (HE 189/2017 vp) eduskunnalle laeiksi työsuojelulain 13 luvun 6 §:n, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 22 §:n ja valtion virkamieslain 32 §:n muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työsuojelulakia, kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia sekä valtion virkamieslakia. Työsuojelulakia ja kunnallisesta vi-

ranhaltijasta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantaja voisi jatkossa tehdä opiskelijan kanssa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun oppisopimuksen työnantajalle laissa säädetyn lisätyön tarjoamisvelvollisuuden ja takaisinotovelvollisuuden estämättä. Lisäksi valtion virkamieslakia muutettaisiin siten, että työnantajan voisi jatkossa tehdä opiskelijan kanssa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun oppisopimuksen valtion virkamieslaissa säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden estämättä.

- **Hallituksen esitys (HE 192/2017 vp) eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin verkko- ja tietoturvadirektiivin täytäntöönpanoon liittyvien lakien muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan tietyille yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisten palveluiden tarjoajille sekä eräiden digitaalisten palveluiden tarjoajille velvollisuutta huolehtia viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta sekä ilmoittaa merkittävistä tietoturvallisuuteen liittyvästä häiriöstä valvovalle viranomaiselle ja yleisölle. Velvoitteet otettaisiin tietoyhteiskuntaakseen, ilmailulakiin, rautatielakiin, alusliikennepalvelulakiin, eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annettuun lakiin, liikenteen palveluista annettuun lakiin, sähkömarkkinalakiin, maa-kaasumarkkinalakiin sekä vesihuoltolakiin. Lisäksi säädettäisiin näiden velvoitteiden valvonnasta, viranomaisten välisestä tietojen vaihdosta sekä yleisestä tietoturvallisuuteen liittyvästä viranomaistoiminnasta. Ehdotetulla lainsäädännöllä saatettaisiin osaksi kansallista lainsäädäntöä toimenpiteistä yhteisen korkeatasoisen verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuuden varmistamiseksi koko unionissa annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2018.

- **Hallituksen esitys (HE 194/2017 vp) eduskunnalle laeiksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta**

annetun lain muuttamisesta sekä kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista ja eräksi niihin liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettua lakia sekä annettavaksi uusi laki kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista. Lisäksi muutettaisiin työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettuja lakeja. Esityksen taustalla on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset henkilönsuojaimista ja köysiratalaitteistoista, jotka korvaavat aiemmat direktiivit. Kansallisessa lainsäädännössä säädetäisiin edelleen ohjeiden ja muiden vastaavien tietojen kielestä, valvontaviranomaisista sekä seuraamuksista. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikoslakia tarkoituksena selkeyttää ja yhdenmukaistaa tuotteita koskevaa rikoslakitasoista sääntelyä. Valmistajan tai muun luovuttajan toiminta voisi tulla rangaistavaksi terveystrikoksena riippumatta siitä, onko kyse työssä käytettäväksi tarkoitettua teknisestä laitteesta vai yksityiseen kulutukseen tarkoitettua henkilönsuojaimesta tai koneesta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 21.4.2018.

➔ VALTIONEUVOSTON ASETUKSET

● Valtioneuvoston asetus työntekijöiden suojelemiseksi biologisista tekijöistä aiheutuvilta vaaroilta (933/2017)

Asetus tuli voimaan 1.1.2018.

Asetuksella uudistetaan biologisia tekijöitä koskevaa sääntelyä yhdistämällä valtioneuvoston päätös (1155/1993) työntekijöiden suojelemisesta työhön liittyvältä biologisten tekijöiden aiheuttamalta vaaralta ja valtioneuvoston asetus terävien instrumenttien aiheuttamien tapaturmien ehkäisemisestä terveydenhuoltoalalla (317/2013). Nämä säädökset ovat direktiivien täytäntöönpanosäädöksiä.

● Valtioneuvoston asetus ydinenergia-asetuksen muuttamisesta (1001/2017)

Asetus tuli voimaan 1.1.2018.

Asetusta muutetaan ydinenergialakiin (990/1987) tehdyn muutoksen sekä uuden ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevan lain (252/2017) voimaantulon vuoksi. Ydinenergia-asetukseen liittävätkä tarkentavat lupasäännökset lisätään lupamenettelyä koskevaan 5 lukuun sekä ydinlaitoksen käytöstä poistamista koskevat valvontasäännökset 15 lukuun. Asetukseen lisätään myös säännökset kansallisen ydinjätehuollon ohjelman vähimmäissisällöstä. Ydinenergia-asetus sisältää eräitä säädösviittauksia ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskien, ja nämä viittaukset tulevat uuden lain myötä päivitettäväksi. Lisäksi menettelyn vaiheita ja asiakirjoja koskevat säännökset muutetaan vastaamaan uutta lakia. Asetukseen tehdään myös eräitä pienempiä teknisiä korjauksia ja tarkennuksia.

● Valtioneuvoston asetus käräjäoikeuksien tuomiopiireistä, valtioneuvoston asetus käräjäoikeuksien tuomiopiireistä maa- ja metsätalouden käsittelyä koskevista asioissa, valtioneuvoston asetus käräjäoikeuksien tuomiopiireistä ulosottovalituksia koskevista asioissa, valtioneuvoston asetus käräjäoikeuksien tuomiopiireistä yrityksen saneerausta koskevista asioissa, valtioneuvoston asetus hovioikeuksien sijaintipaikoista ja tuomiopiireistä annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n muuttamisesta ja valtioneuvoston asetus virkavalasta ja virkavakuutuksesta sekä tuomarivalasta ja tuomarinvakuutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (1021–1026/2017)

Asetukset tulevat voimaan 1.1.2019 lukien. Viimeksi mainittu asetus tulee voimaan 1.1.2018.

Tasavallan presidentti on 14.12.2017 vahvistanut lainsäädännön, jolla toteutetaan käräjäoikeusuudistus. Asetukset annetaan

käräjäoikeusverkoston kehittämishankkeen täytäntöön panemiseksi.

➔ KORKEIN OIKEUS

KKO:2017:81

Työsopimuslain säännösten rikkominen – Palkkaturva – Riksvahingon korvaaminen – Vahingonkorvaus - Syy-yhteys

Työnantajan edustaja A oli tuomittu rangaistukseen työsopimuslakirikkomuksista, koska hän oli laiminlyönyt antaa työntekijöille työtodistukset ja palkkalaskelmia. Työntekijät olivat vaatineet A:lta korvausta vahingosta, joka heidän mukaansa oli aiheutunut siitä, että he eivät A:n syyksi luetun menettelyn vuoksi olleet saaneet työsuhteesta johtuvia saataviaan palkkaturvana.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, ettei työntekijöille aiheutunut vahinko ollut korvausvastuun edellyttämässä syy-yhteydessä A:n syyksi luettuun menettelyyn. (Ään.)

KKO:2017:82

Oikeudenkäyntimenettely – Tunnustamisoikeudenkäynti – Suostumuksen peruuttaminen – Lainvoima – Osittainen lainvoima

Talousrikosasia käsiteltiin käräjäoikeudessa tunnustamisoikeudenkäynnissä. Käräjäoikeus luki A:n syyksi tuomioesityksen mukaiset rikokset ja tuomitsi hänet ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Valitettuaan hovioikeuteen rangaitusseuraamuksen osalta A peruutti hovioikeudessa suostumuksensa asian käsittelyyn tunnustamisoikeudenkäynnissä.

Hovioikeus jätti tunnustamisoikeudenkäyntiä koskevan asian A:n suostumuksen peruuttamisen johdosta sillensä ja käsiteli asian oikeudenkäynnistä rikosasioissa säädetyssä järjestyksessä syyttäjän haastehakemuksen pohjalta.

Kysymys hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta.

KKO:2017:83

Kuluttajansuoja – Markkinoinnin sääntely

Elinkeinonharjoittaja oli markkinoinnissaan esittänyt hintalupauksen, jonka mukaan se pyrkii olemaan markkinoiden edullisin vaihtoehto ja sitoutuu hyvittää tietyin edellytyksin kuluttajalle hinnanneron, mikäli kuluttaja löytää elinkeinonharjoittajalta ostamansa tuotteen halvemmalla muualta. Kuluttaja-asiamies vaati, että elinkeinonharjoittajan kielletään esittämästä lupauksen muodossa toteennäyttämättömiä väitteitä tuotteidensa hintojen edullisimmuudesta.

Korkeimman oikeuden ratkaisussa mainituilla perusteilla katsottiin, että elinkeinonharjoittajan markkinointi oli omiaan antamaan kuluttajille käsityksen, että elinkeinonharjoittaja oli markkinoiden edullisin toimija. Asia palautettiin markkinaoikeuteen sen arvioimiseksi, onko elinkeinonharjoittaja osoittanut markkinointiväitteensä toteen. (Ään.)

KSL 2 luku 3 §
KSL 2 luku 6 §

KKO:2017:84

Velan vanhentuminen – Korvausvelan vanhentuminen – Vahingonkorvaus – Julkisyhteisön korvausvastuu – Euroopan unionin oikeus – Tuomioistuimen toimivalta

Väylämaksulakien 1028/1980 ja 708/2002 mukaan ulkomaanliikenteen aluksilta perittävät väylämaksut olivat määräytyneet eri perusteina kuin kotimaanliikenteen väylämaksut. Varustamoyhtiöt vaativat 30.12.2010 vireille panemallaan kanteella valtiolta perusteettoman edun palautusta tai vahingonkorvausta sillä perusteella, että ne olivat maksaneet vuosilta 2001–2004 ulkomaanliikenteen väylämaksuja, jotka olivat EU-oikeuden vastaisesti olleet suurempia kuin kotimaanliikenteestä perityt maksut.

Perusteettoman edun palauttamista koskevan vaatimuksen osalta kanne jätettiin tutkimatta yleisen tuomioistuimen toimivaltaan kuulumattomana. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että vahingonkorvaussaatavat olivat van-

hentuneet, koska vanhentumisaika oli kunkin väylämaksun osalta alkanut siitä, kun yhtiöt olivat saaneet tiedon päätöksestä, jolla kyseinen maksu oli määrätty.

VanhL 7 § 1 mom 3 kohta

KKO:2017:85

Tekijänoikeus – Yksityisyyden suoja – Oikeudenkäyntimenettely – Preklusio

Elokuvateoksia oli tekijänoikeuden haltijan suostumuksesta saatettu yleisön saataviin BitTorrent-vertaisverkossa. Elokuvateosten Suomen tekijänoikeuksien haltija pyysi markkinaoikeutta tekijänoikeuslain 60a §:n nojalla määräämään sille luovutettavaksi teleyrityksen teleliittymien käyttäjien ja tilaajien yhteystietoja hakemuksessa yksilöidyltä ajankohdilta tekijänoikeusloukkausten selvittämiseksi ja vaatimusten kohdistamiseksi. Hakemuksessa ei yksilöity, mitä teleyrityksen tietoyhteiskuntakaaren perusteella säilyttämiä tietoja pyyntö koski. Markkinaoikeus määräsi teleyrityksen antamaan vaaditut tiedot.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että luovutettavien tietojen ulkopuolelle tuli rajata ne yhteystiedot, joita teleyritys säilytti pelkästään viranomaisia varten tietoyhteiskuntakaaren 157 §:n nojalla. Kysymys myös preklusiosta Korkeimmassa oikeudessa.

TekijänoikeusL 60a §
Tietoyhteiskuntakaari 137 §
Tietoyhteiskuntakaari 157 §
Tietoyhteiskuntakaari 322 §

KKO:2017:86

Työsopimus – Yhteistoiminta yrityksissä

Yrityksen palveluksessa oli ollut vakituisesti 16–17 työntekijää eli vähemmän kuin yhteistoimintalain soveltamisen edellytyksenä oleva vähimmäismäärä 20 työntekijää. Näiden työntekijöiden lisäksi yrityksessä oli työskennellyt tarroitusyössä kuukausittain yhteensä 20–30 tunnin ajan vaihtelevasti 2–7 henkilöä, keskimäärin kuukausittain 4 henkilöä. Nämä työntekijät oli kutsuttu työhön tarvittaessa työvuorokohtaisesti.

Heillä ei ollut ollut velvollisuutta saapua työhön kutsuttaessa.

Korkeimman oikeuden ratkaisussa mainituilla perusteilla katsottiin, että yritykseen ei sovellettu yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia. (Ään.)

L yhteistoiminnasta yrityksissä 2 § 1 mom

KKO:2017:87

Avoliitto – Omaisuuden ositus – Osituksen moite

Puolisot A ja B oli tuomittu avioeroon, ja pesänjakaja oli määrätty toimittamaan ositus heidän välillään. Ositustoimituksen kestäessä A kuoli. Korkein oikeus katsoi, että B:llä oli oikeus kieltäytyä luovuttamasta omaisuuttaan tasinkona A:n perillisille. B:n kuoltua osituksen moitetta koskevan oikeudenkäynnin aikana tämä oikeus oli voimassa myös hänen kuolinpesänsä hyväksi.

AL 103 § 2 mom.

KKO:2017:88

**Törkeä dopingrikos – Rangais-
tuksen määrääminen – Rangais-
tuksen mittaaminen – Huumaus-
ainerikos – Rikokseen osalli-
suus – Rikoksumppanuus**

A:n ja B:n syyksi oli luettu useita törkeitä dopingrikoksia. He olivat noin seitsemän kuukauden aikana tuoneet laittomasti maahan, pitäneet hallussaan ja levittäneet edelleen huomattavan suuren määrän dopingaineiksi luokiteltuja lääkevalmisteita. Kysymys rangaistuksen mittaamisesta ja siihen liittyvästä dopingaineiden käyttöjaksojen laskemisesta.

C:n syyksi oli luettu, että hän oli yhdessä avopuolisonsa kanssa pitänyt laittomasti hallussaan 478 grammaa marihuanaa. Hänet oli katsottu avopuolisonsa tekijäkumppaniksi sillä perusteella, että huumausainetta oli säilytetty pitkän aikaa avopuolisoiden yhteisessä asunnossa, minkä vuoksi C:n oli täytynyt tietää huumausaineesta ja hyväksyä huumausaineen säilyttäminen kodissaan. Kysymys siitä, oliko C tekijäkumppanina syyllistynyt huumausainerikokseen.

RL 44 luku 7 §
RL 50 luku 1 §
RL 5 luku 3 §

KKO:2017:89

**Määräaika – Oikeudenkäyntine-
nettely – Tutkimatta jättäminen
– Muutoksenhaku – Valituksen
tutkiminen**

Vastaajan asiamies toimitti kärjä-
oikeuden tuomiota koskevan vali-
tuskirjelmän ja vangitun kantelun
määräajan viimeisenä päivänä säh-
köpostitse muuhun kuin tuomion
antaneeseen kärjäoikeuteen. Tässä
kärjäoikeudessa oli heti havaittu,
että toimivaltainen tuomioistuin oli
tietty toinen kärjäoikeus. Valitus-
kirjelmän sisältävän sähköisen vies-
tin vastaanottanut kärjäoikeus oli
tavoitettuaan viestin lähettäjän vas-
ta määräajan umpeuduttua siirtä-
nyt seuraavana päivänä sähköisen
viestin toimivaltaiselle tuomiois-
tuimelle. Koska sähköisen viestin
vastaanottaneen kärjäoikeuden
olisi tullut oma-aloitteisesti siirtää
viesti heti toimivaltaiselle tuomio-
istuimelle, hovioikeuden ei olisi tul-
lut jättää valitusta tutkimatta myö-
hään saapuneena.

L sähköisestä asioinnista viran-
omaistoiminnassa 8 §, 15 §
OK 25 luku 12 § 2 mom
OK 25 a luku 4 § 2 mom

KKO:2017:90

**Kiinteistönmuodostamislaki –
Halkominen – Rasite**

Halkomistoimituksessa toimitus-
insinööri oli antanut määräyksen,
että toimituksessa vesialueelle pe-
rustettu laiturirasite tuli rasitteen
oikeutetun kiinteistön yksin-
omaiseen käyttöön ja että rasitetun
kiinteistön oikeudet poissuljettiin
rasitealueelta.

Korkein oikeus katsoi ratkaisus-
ta ilmenevin perustein, että yksin-
omaista käyttöä koskevan rasitteen
määräyksen antamiselle ei ol-
lut asiassa edellytyksiä.

KKO:2017:91

**Huoneenvuokra – Asuinhuoneis-
ton vuokraus – Vakuus – Takaus**

A oli antanut vuokranantajalle
omavelkaisen takauksen asuin-
huoneiston vuokrasopimuksen
mukaisten vuokrien maksamisesta
ja muiden vuokraehtojen täyttämi-
sestä. Asuinhuoneiston vuokrauk-
sesta annetun lain vakuuden enim-
mäismäärää koskevan 8 §:n 2 mo-
mentin säännöksen ei katsottu ra-

joittavan takaussitoumukseen pe-
rustuvaa vastuuta.

AHVL 8 § 2 mom

KKO:2017:92

**Virkarikos – Virkavelvollisuuden
rikkominen – Rikosten yhtymi-
nen – Syyteoikeus – Syyteoikeu-
den vanhentuminen –
Tahallisuus**

N:ää syytettiin virkavelvollisuu-
den rikkomisesta sillä perusteella,
että hän oli vuosina 2007–2009 Itä-
Suomen syyttäjänviraston johtava-
na kihlakunnansyyttäjänä ja vuosi-
na 2010–2017 Valtakunnansyyttä-
jänvirastossa valtakunnansyyttäjä-
nä hallintolain 27 §:n 1 momentin
vastaisesti esteellisenä osallistunut
itseään ja virastojen henkilökuntaa
koskevien koulutushankinta-asioi-
den käsittelyyn ja päätöksente-
koon.

Korkeimman oikeuden ratkai-
susta ilmenevillä perusteilla kat-
sottiin, että

– syyteoikeus oli vanhentunut
siltä osin kuin kysymys oli Itä-Suo-
men syyttäjänvirastossa tehdyksi
väitetyistä menettelyistä ja että

– siltä osin kuin kysymys oli
Valtakunnansyyttäjänvirastossa
tehdyistä koulutushankinnoista N
oli syyllistynyt virkavelvollisuu-
den rikkomiseen.

RL 40 luku 9 § 1 mom
HallintoL 27 § 1 mom
HallintoL 28 § 1 mom

KKO:2017:93

**Todistelu – Näytön arviointi –
Huumausainerikos – Törkeä
huumausainerikos**

Kysymys näytön arvioinnista tör-
keässä huumausainerikoksessa.

Kysymys myös syyttäjän oikeu-
desta vedota todisteena vastaajan
toimeksiantajiksi väitettyjen hen-
kilöiden kirjallisiin kertomuksiin,
jotka ilmenivät kyseisiä henkilöitä
koskevasta ulkomaalaisesta tuo-
miosta.

OK 17 luku 1 § 2 mom
OK 17 luku 3 § 2 mom
OK 17 luku 24 § 2 mom
RL 50 luku 2 §

KKO:2017:94

**Osakeyhtiö – Samastaminen –
Palkkaturva**

Kuljetuspalvelutoimintaa harjoit-
taneen osakeyhtiö A:n koko henki-
löstö oli siirretty osakeyhtiö B:lle,
joka ainoana liiketoimenaan oli
vuokrannut henkilöstön takaisin
A:lle. Kuljetuskalusto ja kuljetus-
sopimukset olivat A:n nimissä.
Molemmat yhtiöt olivat saman
henkilön omistuksessa ja määräys-
vallassa. B:n toiminta oli alusta al-
kaen ollut tappiollista. Kun B ase-
tettiin konkurssiin, sen työnteki-
jöille maksettiin palkkaturvana
työsuhdesaatavia.

Korkeimman oikeuden tuo-
miossa mainituilla perusteilla kat-
sottiin, että A oli samastamisen pe-
rusteella vastuussa valtion palkka-
turvasaatavien maksamisesta.

KKO:2017:95

**Menettämisseuraamus – Rikok-
sentekovälineen menettäminen**

A oli tuomittu rangaistukseen tör-
keästä sukupuolisiveellisyyttä
loukkaavan lasta esittävän kuvan
levittämisestä ja sukupuolisiveel-
lisyyttä loukkaavan lasta esittävän
kuvan hallussapidosta. Lisäksi A
oli tuomittu menettämään valtiolle
rikosten kohteina olleet laittomat
video- ja kuvatiedostot, jotka oli
tallennettu A:n puolison B:n omis-
taman kannettavan tietokoneen
sekä A:n omistaman ulkoisen levy-
aseman kovalevyille. Tiedostojen
poistamisen jälkeen tietokone ja le-
vyasema tuli hovioikeuden tuo-
mion mukaan palauttaa omistajil-
leen.

Syyttäjä vaati kannettavan tieto-
koneen ja ulkoisen levyaseman
tuomitsemista valtiolle menete-
tyiksi tai ainakin B:n tietokoneen
kovalevyn ylikirjoittamista.

Korkeimman oikeuden tuo-
miossa esitetyillä perusteilla kan-
nettava tietokone ja ulkoinen levy-
asema tuomittiin valtiolle menete-
tyiksi. Menettämisseuraamus
määrättiin raukeamaan, jos lait-
teesta sen omistajan kustannuksel-
la poistetaan laittomat tiedostot
joko irrottamalla ja tuhoamalla
laitteen kovalevy tai ylikirjoitta-
malla kaikki kovalevyllä olevat tie-
dostot poistamisen varmistavalla
tavalla sen jälkeen, kun lailliset tie-
dostot on kopioitu omistajan osoi-

tuksen mukaan ja palautettu omistajalleen. (Ään.) Vrt. KKO:2010:32.

RL 10 luku 4 §
RL 10 luku 5 § 3 mom (875/2001)
RL 10 luku 6 §
RL 10 luku 7 §

KKO:2017:96

Tapaturmakorvaus - Syy-yhteys

A:n vasemman käden pikkusormen kärkijäsen oli jouduttu 25.5.2009 sattuneen työtaturman seurauksena amputoimaan. Pikkusormeen oli kehittynyt CRPS II -kipuoireyhtymä, jonka seurauksena A:lla oli ollut kroonistuneita intensiivisiä kipuoireita. A:lla oli sittemmin 14.2.2013 diagnosoitu keskivaikea masennus. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla masennuksen katsottiin todennäköisesti olevan seurausta työtaturmasta ja siten oikeuttavan tapaturmakorvaukseen. Ks. KKO:2011:69 KKO: 2012:12 KKO:2013:7.

► KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallinto-asiat

KHO:2017:182

Ennakkoratkaisupyyntö unionin tuomioistuimelle – Metsästyslaki – Luontodirektiivi – Poikkeuslupa – Suden rauhoituksesta poikkeaminen – Kannanhoidollinen metsästys

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli ratkaistavana kysymys siitä, olivatko metsästyslain 41 a §:ssä ja luontodirektiivin 16 artiklassa säädetyt perusteet suden rauhoituksesta poikkeamiselle täyttyneet sillä osin, kun kahdella erillisellä poikkeusluvalla oli sallittu yhteensä seitsemän suden tappaminen Pohjois-Savon alueella.

Korkein hallinto-oikeus päätti esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan SEUT 267 artiklassa tarkoitettua ennakkoratkaisupyyntöä:

1. Voidaanko niin sanottua kannanhoidollista metsästystä tarkoitettavia yksittäisten metsästäjien hakemuksiin perustuvia aluekohtaisia poikkeuslupia myöntää luonto-

direktiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla alakohdan sanamuoto huomioon ottaen?

– Onko asian arvioinnissa merkitystä sillä, että poikkeuslupaharkinta perustuu valtakunnalliseen hoitosuunnitelmaan ja asetuksella säädettyyn saaliiksi saatujen eläinyksilöiden enimmäismäärään, jonka rajoissa poikkeuslupia jäsenvaltion alueelle voidaan vuosittain myöntää?

– Voidaanko arvioinnissa ottaa huomioon muita seikkoja, kuten tarkoitus estää koiravahinkoja ja lisätä yleistä turvallisuudentunnetta?

2. Voidaanko poikkeuslupien myöntämistä ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä tarkoitettuun kannanhoidolliseen metsästyksen perustella sillä, että luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua muuta tyydyttävää ratkaisua salametsästyksen estämiseksi ei ole olemassa?

– Voidaanko tällöin ottaa huomioon käytännön vaikeudet laitton salametsästyksen valvonnan järjestämiseksi?

– Onko muun tyydyttävän ratkaisun arvioinnin suhteen mahdollisesti merkitystä myös tarkoituksella estää koiravahinkoja ja lisätä yleistä turvallisuudentunnetta?

3. Miten luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua edellytystä, joka liittyy lajien kantojen suojelun tasoon, on aluekohtaisia poikkeuslupia myönnettäessä arvioitava?

– Onko lajin kannan suojelun tasoa arvioitava sekä aluekohtaisesti että koko jäsenvaltion alueella tai sitäkin laajemmalla lajin levinneisyysalueella?

– Onko mahdollista, että luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan edellytykset poikkeuslupan myöntämiseen täyttyvät siitä huolimatta, että lajin kannan suojelun tasoa ei asianmukaisen arvioinnin jälkeen voitaisi pitää direktiivissä tarkoitettulla tavalla suotuisana?

– Jos vastaus edelliseen kysymykseen on myöntävä, minkälaisessa tilanteessa tämä voisi tulla kysymykseen?

Metsästyslaki (615/1993) 37 §
3 momentti, 41 § 1 momentti, 41 a § 1 ja 3 momentti
Valtioneuvoston asetus metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista (452/2013) 4 §
Maa- ja metsätalousministeriön

asetus poikkeusluvalla sallittavasta suden metsästyksestä poronhoitoalueen ulkopuolella metsästysvuosina 2015–2016 (1488/2015) 1 §
Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu neuvoston direktiivi 92/43/ETY (luontodirektiivi)
12 artikla 1 kohta, 16 artikla ja liite IV a kohta

KHO:2017:184

Maankäyttö ja rakentaminen – Tilapäinen käyttötarkoituksen muuttaminen – Lupaehto – Liittyntä maankäytön ohjaamiseen

Kunnan rakennusvalvontaviranomainen oli myöntänyt luvan toimistorakennuksen muuttamiseen tilapäisesti viiden vuoden ajaksi majoitustilaksi siten, että rakennus tulisi toimimaan aluksi turvapaikanhakijoiden hätämajoitustilana ja sen jälkeen hostel-majoitustilana. Lupapäätökseen oli otettu ehto "Rakennukseen sijoitettava henkilömäärä vastaanottokeskustilanteessa enintään 400 henkilöä."

Vastaanottokeskustoimintaan liittyvän ja tavanomaisen hostel-majoittumisen maankäytöllisten vaikutusten ei katsottu eroavan sillä tavoin toisistaan, että lautakunnan päätökseen liitetyn lupaehdon olisi voitu katsoa riittävästi liittyvän maankäyttö- ja rakennuslain 176 §:ssä säädettyyn lupaharkintaan. Lupaehto, joka ei perustunut alueen maankäyttöön liittyviin seikkoihin, oli siten lainvastainen.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 172 ja 176 §
Hallintolaki 6 §

KHO:2017:185

Maankäyttö ja rakentaminen – Ranta-asemakaava – Yhteiskäyttöalue – Kaavamuutos – Selvitysten riittävyys

Ranta-asemakaavan muutoksella yhteiskäyttöinen (YK) pienvenesatama (LV) oli osoitettu pääosin matkailua palvelevien rakennusten korttelialueeksi (RM-2).

Arvioitaessa kaavan laatimiseen liittyvien selvitysten riittävyttä oli tässä tapauksessa otettava huomioon, että kyse oli yksittäisen maanomistajan toimesta laaditusta pienialaisesta ranta-asemakaavan muutoksesta. Alueella voimassa olleessa ranta-asemakaavassa

loma-asuntojen korttelialueiksi (RA) ja matkailua palvelevien rakennusten korttelialueiksi (RM) osoitetuilla alueilla ei ollut omaa rantaa. Kun otettiin huomioon RA-korttelien tonttien suuri lukumäärä ja laajuus, yhteiskäyttöalueiden laajuudella ja erityisesti LV-alueella oli ollut olennainen merkitys kaavan lähtökohtien ja tavoitteiden kannalta. Ranta-asemakaavan muutos olisi pienentänyt yhteiskäyttöaluetta (YK), mahdollistanut nykyistä väljemmin määritellyn käyttötarkoituksen urheilua ja ulkoilua palvelevana alueena ja vaikuttanut siten olennaisesti alueen muihin mahdollisiin käyttäjiin. Ranta-asemakaavan muutosta laadittaessa olisi siten tullut selvittää kaavamuutoksen vaikutukset kaavamuutoksen kohteena ollutta yhteiskäyttöaluetta laajemmin.

Arviointiin ei tältä osin vaikuttanut se, ettei alueella voimassa olleessa ranta-asemakaavassa ollut osoitettu yhteiskäyttöalueita määrättyjen kiinteistöjen käyttöön tai ettei yhteiskäyttöalueita ollut toistaiseksi vielä perustettu maankäyttö- ja rakennuslain 75 §:n edellyttämällä tavalla.

Hallinto-oikeuden päätöstä, jolla kaupunginvaltuuston päätös oli kumottu, ei muutettu lopputuloksen osalta.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §, 54 § ja 75 §

KHO:2017:186

Oikeudenkäyntimaksu – Hallinto-oikeuden esittelijän päätös – Purku – Pysäköintivirhe – Tosiasiallinen este oikeuden saavuttamiselle muutoksenhaun avulla

Pysäköinninvalvonta oli määrännyt A:n maksettavaksi pysäköintivirhemaksun sallitun pysäköintiajan ylittämisestä. Hallinto-oikeus hylkäsi A:n valituksen. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A ei ollut sallitun pysäköintiajan ylittämiseen syyllistynyt pysäköintivirheeseen. A:n valituksesta hallinto-oikeuden ja pysäköinninvalvonnan päätökset kumottiin.

Hallinto-oikeuden päätöksestä A:n maksettavaksi oli määrätty 250 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu. Maksun määrännyt asian esittelijä on hylännyt A:n oikeudenkäyntimaksua koskevan

oikaisuvaatimuksen lainvoimaiseksi jääneellä päätöksellään.

Tuomioistuinmaksulain 9 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksen alaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Tuomioistuinmaksulaissa ei ollut säännöstä, jonka nojalla hallinto-oikeuden määräämä oikeudenkäyntimaksu voitaisiin poistaa siinä tapauksessa, että korkein hallinto-oikeus muuttaa hallinto-oikeuden ja hallintoviranomaisen päätöstä muutoksenhakijan eduksi.

Kun kuitenkin otettiin huomioon, että oikeudenkäyntimaksu on suuruudeltaan 250 euroa ja oikeudenkäynnin kohteena oleva pysäköintivirhemaksu 60 euroa, korkein hallinto-oikeus piti kohtuuttomana sitä, että hallinto-oikeuden päätöksestä määrätty oikeudenkäyntimaksu jäisi A:n maksettavaksi. Oikeudenkäyntimaksun poistamiseen oli erityisen painava syy. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus harkitsi oikeaksi omasta aloitteestaan purkaa hallinto-oikeuden esittelijän oikeudenkäyntimaksua koskevan oikaisuvaatimus päätöksen ja poistaa A:n maksettavaksi määrätyn oikeudenkäyntimaksun.

Hallintolainkäyttölaki 64 § 1 momentti
Tieliikennelaki 28 § 3 mom.

KHO:2017:187

Yhtiöoikeudelliset hallintotoimet – Erityisen tarkastuksen toimittaminen – Rekisteristä poistettu yhtiö – Vähemmistöosakkaiden oikeussuojan tarve

Vähemmistöosakkaiden A:n ja B:n hakemus erityisen tarkastuksen toimittamisesta C Oy:ssä oli tehty osakeyhtiölain 7 luvun 7 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla, ja aluehallintovirasto oli kuullut yhtiön hallitusta hakemuksen johdosta. Sittemmin aluehallintovirasto oli kuitenkin jättänyt hakemuksen tutkimatta, koska C Oy oli asian käsittelyn aikana poistettu kaupparekisteristä. Hallinto-oikeus oli hylännyt A:n ja B:n valituksen. Näin ollen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavana oli kysymys siitä, mikä merkitys

erityisen tarkastuksen toimittamista koskevassa hakemusiassa oli annettava sille, että kohdeyhtiö on poistettu kaupparekisteristä.

Korkein hallinto-oikeus totesi hallinto-oikeuden tavoin, että C Oy on rekisteristä poistamisesta huolimatta säilyttänyt oikeuskelpoisuutensa. Edelleen korkein hallinto-oikeus totesi, että rekisteristä poistetun yhtiön rajoitetulla oikeustoimikelpoisuudella tai toimivaltaisen hallituksen puuttumisella ei sinänsä ole merkitystä erityisen tarkastuksen toimittamisen kannalta. Myöskään sitä, että yhtiöltä puuttuu osakeyhtiölain 20 luvun 21 §:n mukainen edustus erityistä tarkastusta määrättäessä, ei ollut pidettävä esteenä erityisen tarkastuksen toimittamiselle. Kun lisäksi otettiin huomioon, että erityinen tarkastus kohdistuu meneeseen aikaan eikä sen toimittamiseksi kohdeyhtiön tarvitse hankkia oikeuksia tai tehdä sitoumuksia, korkein hallinto-oikeus totesi, toisin kuin hallinto-oikeus, että rekisteristä poistetun yhtiön hakemista ja määräämistä selvitystilaan ei ole pidettävä erityisen tarkastuksen ehdottomana edellytyksenä. Tämä on myös perusteltua ottaen huomioon erityisen tarkastuksen ja selvitysmenettelyn erilaiset tarkoitukset ja tavoitteet.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että aluehallintoviraston ei olisi tullut jättää tutkimatta A:n ja B:n hakemusta erityisen tarkastuksen toimittamisesta C Oy:ssä, vaan ratkaista, onko hakemuksessa esitetty erityisen tarkastuksen toimittamiselle osakeyhtiölaissa tarkoitettuja painavia syitä. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus kumosi aluehallintoviraston ja hallinto-oikeuden päätökset ja palautti asian aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Osakeyhtiölaki 1 luku 1 § 1 momentti, 5 §, 7 § ja 9 §, 5 luku 17 § 1 ja 2 momentti, 7 luku 7 § 1–3 momentti ja 9 §, 20 luku 4 § 1 momentti 1 kohta, 9 § 1 momentti, 17 § 2 momentti, 21 § 1 momentti ja 22 § 1 momentti.

KHO:2017:188

Oikeusapu – Hallintolainkäyttö – Myöntämisedellytykset – Oikeusavun lakkaaminen – Alaikäinen

lapsi – Asianosainen – Huoltaja – Puhevalta

Hallinto-oikeus oli välipäätöksellään määrännyt lakkautettavaksi sellaiselle alaikäiselle lapselle, jolla ei ollut asiassa yksinään tai rinnakkain huoltajan kanssa puhevaltaa, hallintovalitusta varten myönnetyn oikeusavun. Lapsen puhevaltaa asiassa oli käyttänyt hänen huoltajansa.

Oikeusapulaissa ei ollut nimenomaisesti säädetty siitä, voidaanko oikeusapua myöntää alaikäiselle lapselle, jonka puhevaltaa käyttää hänen huoltajansa. Kysymystä ei ollut käsitelty myöskään oikeusapulain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 82/2001 vp).

Esillä olleessa asiassa oli selvää, että lasta oli pidettävä hallinto-oikeudessa asianosaisena. Oikeusaputoimisto oli myöntänyt lapselle oikeusapua, vaikka lapsen puhevaltaa hallinto-oikeudessa käytti hänen huoltajansa. Korkein hallinto-oikeus totesi, ettei oikeusaputoimiston päätöstä voitu asiassa merkityksellisten oikeusapulain säännösten perusteella pitää selvästi lainvastaisena. Oikeusaputoimiston päätös vastasi myös vakiintuneena pidettyä hallintokäytäntöä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vaikka pääasiaa käsittelevällä hallintotuomioistuimella sinänsä oli oikeusapulain 16 §:n 2 momentin perusteella toimivalta muuttaa oikeusapupäätöstä tai päättää oikeusavun lakkaamisesta, hallintotuomioistuinten ei tämän säännöksen nojalla ollut perusteltua puuttua sellaiseen oikeusavun myöntämisen edellytyksiä koskevaan oikeusapulain vakiintuneeseen soveltamiskäytäntöön, jota ei tulkinanvaraisessa oikeustilassa voitu pitää selvästi lainvastaisena, ainaakaan, jos uusi tulkinta merkitsi heikennystä oikeusavun saatavuuden kannalta. Hallinto-oikeuden välipäätös kumottiin. Oikeusaputoimiston päätös oikeusavun myöntämisestä ja avustajan määräämisestä jäi näin ollen voimaan.

Oikeusapulaki 1 § 1 momentti, 2 § 1 momentti, 3 § 1 momentti, 10 § 1 momentti sekä 16 § 1 ja 2 momentti

Valtioneuvoston asetus oikeusavusta 3 §

Hallintolainkäyttölaki 6 § 1 momentti, 17 § ja 18 § 2 ja 3 momentti

KHO:2017:189

Ulkomaalaisasia – Tilapäinen oleskelulupa – Maasta poistumisen estyminen – Tilapäinen terveydellinen syy – Lääkeresistentti tuberkuloosi

Afganistanin kansalainen A:lla oli Suomeen tulonsa jälkeen todettu lääkeresistentti tuberkuloosi. Lääkärintilauksen mukaan hänen tuberkuloosinsa hoito oli aloitettu tammikuussa 2016 ja hoidon kesto on vähintään 20 kuukautta. Hoito edellyttää lääkärinlausunnon mukaan keskeytymätöntä ja valvottua päivittäin toistuvaa lääkkeenottoa ja lisäksi pistoksin säännöllisesti tehtävää lääkintää, jotta tuberkuloosi ei aktivoitu uudelleen ja kehity tarttuvaksi. Korkein hallinto-oikeus kiinnitti asiaa arvioidessaan huomiota myös sen tiedoksi saatettuihin valtakunnallisiin ja eurooppalaisiin asiantuntijakananottoihin. Niiden mukaan palauttamisesta kesken hoidon tulisi pidättäytyä sekä potilaan oman terveyden turvaamiseksi että tämän yhteisön suojelemiseksi tartuntavaaralta.

Saadun selvityksen mukaan Afganistanissa oli saatavilla hoitoa tuberkuloosiin, hoito oli ilmaista, lähes kaikki potilaat olivat hoidon piirissä ja lääkkeitä oli kattavasti saatavilla. Tähän nähden A:n tilanne ei ollut sellainen, ettei hänen inhimillisesti arvioiden olisi voitu edellyttää palaavan kotimaahansa, eikä edellytyksiä jatkuvan oleskeluluvan myöntämiseen ulkomaalaislain 52 §:ssä tarkoitettua yksilöllisestä inhimillisestä syystä siten ollut.

Kun kuitenkin otettiin huomioon A:n kotimaansa ulkopuolella viettämä yli 20 vuoden aika ja sen heikentävä vaikutus kotimaan olojen tuntemiseen sekä se, ettei hänellä enää ollut kotimaassaan tuki- ja turvaverkostoa, hänen sinne palauttamisensa tässä vaiheessa saataisi vaarantaa hänen hoitonsa jatkuvuuden ja terveytensä sekä lisäksi aiheuttaa yleisen tartuntavaaran. Näin ollen häntä ei voida palauttaa kotimaahansa ennen kuin hänen tuberkuloosinsa on saatu lääketieteellisesti arvioituna asianmukaisesti hoidettua.

Hallinto-oikeuden ja Maahanmuuttoviraston päätökset kumottiin oleskeluluvan ja käännettämisen osalta ja asia palautettiin Maa-

hanmuuttovirastolle, jonka asiaa uudelleen käsitellessään tuli ulkomaalaislain 51 §:n perusteella arvioida, oliko A:lle hänen terveydentilansa huomioon ottaen myönnettävä tilapäinen oleskelulupa.

Ulkomaalaislaki 51 §

KHO:2017:190

Kunnallisia – Virkasuhteen purkaminen koeajalla – Koeajan määräämisen perusteet – Määräaikaisuuden vakinaistaminen – Huomattava muutos asemassa

A oli toiminut pysäköinnintarkastajana B:n kaupungin palveluksessa määräaikaissa virkasuhteissa ajalla 1.3.–31.5.2014, 1.6.–30.11.2014 ja 1.–31.12.2014. Hänelle oli määrätty yhden kuukauden koeaika 1.3.–31.5.2014 voimassa oleeseen toistaiseksi virkasuhteeseen. Kun hänet oli 1.1.2015 lukiin valittu vakituiseen pysäköinnintarkastajan virkasuhteeseen, hänelle määrättiin vielä kuuden kuukauden koeaika.

Määräaikaissa virkasuhteissa työskennelleen viranhaltijan ottaminen toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen merkitsee muutosta hänen virkasuhteessaan viranhaltijan siirtyessä vahvemman irtisanomissuojan piiriin. Tähän nähden ja myös julkisen hallinnon luotettavuuden ja kansalaisten oikeusturvan takaamisen vuoksi on tärkeää, että toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen nimitettäessä viranomaisella säilyy viranhaltijain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettu oikeus riittävän pituisen koeajan määräämiseen, vaikka viranhaltija olisi määräaikaissa virkasuhteessa hoitanut samoja tehtäviä kuin vakinaisessa virkasuhteessa. Toistaiseksi voimassa olevaan virkasuhteeseen ottamista on siten pidettävä sellaisena viranhaltijan asemassa tapahtuneena huomattavana muutoksena, jota viranhaltijain 8 §:n 2 momentissa tarkoitetaan.

Koska A:lle oli ensimmäisessä määräaikaissa virkasuhteessa ajalla 1.3.–31.5.2014 määrätty yhden kuukauden koeaika, hänelle on voitu vakinaistamisen yhteydessä 1.1.2015 määrätä vielä enintään viiden kuukauden koeaika, jolloin koeajan pituudeksi tuli yhteensä lain sallima enimmäisai-

ka kuusi kuukautta. A:n virkasuhde oli purettu 26.5.2015 eli koeaikana.

Äänestys 2–1–2

Kuntalaki 147 §

Kuntalaki (365/1995) 90 § 2 momentti

Laki kunnallisesta viranhaltijasta 8 §, 12 §, 43 § 1 momentti ja 53 § 1 momentti

Hallintolaki 33 § 1 momentti, 34 § 1 momentti ja 36 §

KHO:2017:196

Kunnallisasia – Valtuuston kokous – Julkinen kokous – Viranhaltijan esteellisyys – Läsnäolo

Kunnan valtuustosalin järjestelyt olivat sikäli puutteelliset, että yleisölle tarkoitettuja paikkoja ja niiden toimialajohtajien paikkoja, jotka olivat kokouksessa läsnä virkansa puolesta, ei ollut erotettu toisistaan. Tästä syystä teknisellä johtajalla ei ollut ollut mahdollisuutta asettua paikalle, joka olisi ollut selkeästi osoitettu vain yleisölle. Hän oli istunut paikalla, joka oli tarkoitettu myös yleisölle. Hän ei ollut millään tavoin osallistunut asian käsittelyyn valtuuston kokouksessa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei tekninen johtaja ollut ollut valtuuston julkisessa kokouksessa läsnä hallintolain 27 §:n 1 momentissa kielletyllä tavalla, vaan hänen oli katsottava olleen seuraamassa asian käsittelyä valtuustossa yleisöön kuuluvana, vaikka tekninen johtaja oli valtuuston kokouksesta laaditun pöytäkirjan kansilehdelle tehdyn merkinnän mukaan merkitty saapuvilla olevaksi. Hallinto-oikeuden päätös, jolla valtuuston päätös oli kumottu virheellisessä järjestyksessä syntyneenä, kumottiin ja valtuuston päätöksestä hallinto-oikeudelle tehty valitus hylättiin.

Kuntalaki (365/1995) 52 § (1034/2003) 1 ja 2 momentti, 57 § (622/1999) 1 momentti sekä 90 § 2 momentti

Hallintolaki 27 § 1 momentti

KHO:2017:198

Yhteisaluelaki – Yhteinen alue – Yhteinen vesialue – Kaksi yhteisaluetta – Järjestäytynyt osakaskunta – Osakaskunnan säännöt

– Sääntöjen vahvistaminen – Siirtymäsäännös

Aluehallintovirasto oli hylännyt osakaskunnan hakemuksen uusien yhteisten sääntöjen vahvistamisesta kahdelle erilliselle yhteiselle alueelle, joita osakaskunta oli vuonna 1972 vahvistetun ohjesäännön perusteella hallinnoinut. Hallinto-oikeus oli osakaskunnan valituksen johdosta yhteisalueain 36 §:n siirtymäsäännöksen perusteella kumonnut aluehallintoviraston päätöksen ja palauttanut asian sille uudelleen käsiteltäväksi.

Yhteisalueain 36 §:n siirtymäsäännöksen tarkoituksena oli ollut mahdollistaa se, että ennen yhteisalueain voimaantuloa järjestäytyneet osakaskunnat olivat voineet jatkaa hallintoaan aikaisempien ohjesääntöjen nojalla. Aikaisempia ohjesääntöjä oli siirtymäsäännöksen perusteella voitu noudattaa, vaikka ne eivät olisi kaikilta osin vastanneet yhteisalueain vaatimuksia. Siirtymäsäännös ei kuitenkaan perustanut osakaskunnalle oikeutta saada vahvistetuksi uudet yhteisalueain vastaiset säännöt. Aluehallintovirasto ei voinut yhteisalueain 18 §:n 3 momentin nojalla vahvistaa sellaisia osakaskunnan yhteisalueain voimaantulon jälkeen hyväksymiä uusia sääntöjä, jotka eivät olleet yhteisalueain mukaiset.

Siltä osin kuin kysymys oli yhteisalueain muuttamisesta annetun lain (686/2000) voimaantulosäännöksessä tarkoitettua yhteisestä vesialueesta, oli kyseinen voimaantulosäännös lisäksi syrjäyttänyt yhteisalueain 36 §:n, joka ei tällaisen vesialueen osalta enää voinut tulla sovellettavaksi.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja saattoi aluehallintoviraston päätöksen lopputuloksen voimaan.

Yhteisalueain 3 § 1 momentti, 18 § 3 momentti ja 36 §

KHO:2017:201

Hallintotuomioistuimen toimivalta – Työtuomioistuimen toimivalta – Järjestäytynyt viranhaltija – Palkkasaatava – Varallaoloaika – Virkaehtosopimus

A oli kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 50 §:n 2 momentissa

tarkoitettulla tavalla järjestäytynyt viranhaltija. A ja hänen työnantajansa olivat eri mieltä siitä, oliko A:lla kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) III luvun 5 §:n nojalla oikeus palkkaan varallaoloksi kutsutuilta ajoilta. A oli valittanut hallinto-oikeuteen kunnallisen lautakunnan päätöksestä, jolla hänen palkkavaatimuksensa oli hylätty. Hallinto-oikeus jätti A:n valituksen toimivaltaansa kuulumattomana tutkimatta.

A valitti päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja vetosi valituksessaan muun ohella Korkeimman oikeuden ennakkopäätökseen KKO 2015:49. A:n mukaan asiassa oli kysymys täysin vastavasta asiasta kuin mainitussa ennakkopäätöksessä, joten asia tuli ratkaista samalla tavoin katsoen, että asiassa ei ollut kysymys työ- ja virkaehtosopimuksen tulkinnasta. Ennakkopäätöksen huomioon ottaminen merkitsi, että asian tutkiminen kuului hallinto-oikeuden toimivaltaan.

Korkein hallinto-oikeus totesi kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 50 §:n 2 momentista ilmenevän, että niin sanottu järjestäytynyt viranhaltija ei voi saattaa hallinto-oikeuden käsiteltäväksi sellaista asiaa, jonka hän tai viranhaltijayhdistys voi panna vireille työtuomioistuimessa. Asiassa oli kysymys virkaehtosopimuksen edellä mainitun sopimuskohdan soveltamisesta ja tulkinnasta A:n olosuhteissa. Kysymys oli siten asiasta, jonka käsitteleminen ja ratkaiseminen kuului työtuomioistuimen toimivaltaan työtuomioistuimesta annetun lain 1 §:n 1 momentin ja 13 §:n 1 momentin nojalla.

Säännökset, joiden perusteella hallintotuomioistuinten toimivalta suhteessa työtuomioistuimeen määräytyi, poikkesivat niistä säännöksistä, joiden perusteella ratkaistiin kysymys yleisten tuomioistuinten toimivallasta. Korkeimman oikeuden mainittu ennakkopäätös ei siten ollut merkityksellinen asiassa.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi A:n valituksen.

Laki kunnallisesta viranhaltijasta 50 § 2 momentti
Kunnallinen virkaehtosopimuslaki 2 § 1 momentti ja 5 § 1 momentti

Laki oikeudenkäynnistä työtuomioistuimissa 1 § 1 momentti 1 kohta ja 2 momentti sekä 13 § 1 momentti

Verotusasiat

KHO:2017:183

Varainsiirtovero – Kiinteistö – Lykkäävä ehto – Lainhuutohakemuksen tekemisen laiminlyönti – Kaupan purku – Viivästyskorotuksen palauttaminen

A oli 4.2.2014 ostanut kiinteistön perustettavan yhtiön lukuun. Verohallinto oli 11.3.2015 maksuunpannut A:lle varainsiirtoveroa ja viivästyskorotusta, koska A ei ollut hakenut saannolleen lainhuutoa eikä maksanut varainsiirtoveroa. Kauppa oli 29.12.2015 purettu kauppakirjan ehdon perusteella, koska rakennuslupaa ei ollut myönnetty. Omistus- ja hallinto-oikeus kiinteistöön eivät olleet kauppakirjan ehtojen mukaan siirtyneet tätä ennen A:lle. A oli hakenut varainsiirtoveron ja viivästyskorotuksen palauttamista. Verohallinto oli hylännyt hakemuksen viivästyskorotuksen osalta.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että kiinteistön kauppakirjaan otetun lykkäävän ehdon mukaan kiinteistön omistusoikeus ei ollut lainkaan siirtynyt A:lle ennen kaupan purkamista. Siten asiassa ei ollut tapahtunut varainsiirtoverolain 4 §:n 1 momentin mukaista varainsiirtoveron alaista kiinteistön omistusoikeuden luovutusta. Vaikka viivästyskorotus perustui lainhuutohakemuksen laiminlyömiseen, kysymys oli kuitenkin varainsiirtoveroon liittyvästä korotuksesta. Kun asiassa oli maksuunpanopäätöksen jälkeen sittemmin osoittautunut, ettei varainsiirtoveron alaista kiinteistön omistusoikeuden luovutusta ollut lainkaan tapahtunut ja että maksuunpantu varainsiirtovero oli sen vuoksi aiheeton, korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei myöskään viivästyskorotukselle ollut tässä tilanteessa perustetta. A:lla oli näin ollen oikeus saada palautuksena takaisin aiheettomasti suorittamansa viivästyskorotuksen määrä.

Varainsiirtoverolaki 4 § 1 momentti ja 40 § 1 momentti

KHO:2017:191

Elinkeinotulon verotus – Yleishyödyllinen yhteisö – Elinkeinotulo – Säännöissä tarkoitettu toiminta

Yleishyödyllisen yhdistyksen sääntöjen mukaisena tarkoituksena oli edistää urheiluammunnan harrastusta seuran toiminta-alueella siten, että mahdollisimman monella olisi mahdollisuus harrastaa sitä edellytystensä ja tarpeidensa mukaisesti. Tarkoituksensa toteuttamiseksi seura ylläpiti ampumaurheilukeskusta ja muun ohella tarjosi seuran jäsenille ja ulkopuolisille tahoille harjoitustoimintaa seuran ylläpitämällä ulkoampumaradalla. Annetun ennakkoratkaisun mukaan seuran harjoitustoiminnan ja sen yhteydessä harjoitettavan puhvettitoiminnan tulot, joista oli kyse korkeimmassa hallinto-oikeudessa, olivat seuran veronalaista elinkeinotuloa.

Korkein hallinto-oikeus kumosi annetun ennakkoratkaisun valituksenalaiselta osin katsoen, että harjoitustoiminta oli seuran jäseniin kohdistuvaa seuran yleishyödyllistä tarkoitusta välittömästi toteuttavaa toimintaa. Tällaisesta toiminnasta saatua tuloa ei ollut pidettävä tuloverolaissa tarkoitettuna elinkeinotoimintana silloinkaan, vaikka harjoittelusta oli erikseen veloitettu jäseniä. Harjoitustoiminnasta saatu tulo oli seuran verovapaata tuloa siltäkin osin, kun toimintaan osallistui seuran ulkopuolisia tahoja, koska harjoitustoiminnan katsottiin liittyvän läheisesti seuran yleishyödyllisen tarkoituksen toteuttamiseen. Merkitystä ei ollut sillä, että toiminnasta oli kertynyt ylijäämää, koska annetun selvityksen mukaan toiminnasta kertyneillä tuloilla pyrittiin kattamaan muuttavien kulujen lisäksi ampumaradan kiinteitä kuluja sekä investointi- ja huoltokuluja. Asiassa ei ollut näytetty, että harjoitustoimintaan olisi kohdistunut kilpailua elinkeinotoimintaa harjoittavien yritysten taholta.

Harjoitustoiminnan yhteydessä harjoitetun puhvettitoiminnan katsottiin myös liittyvän läheisesti seuran yleishyödylliseen toimintaan, kun huomioitiin puhvettitoiminnan laatu ja laajuus sekä puhvetin sijainti ja aukioloajat.

Ennakkoratkaisu.
Tuloverolaki 23 § 1 ja 3 momentti.

KHO:2017:192

Arvonlisävero – Poikkeukset myynnin verollisuudesta – Terveyden- ja sairaanhoitopalvelu – Optikon suorittama näöntutkimus – Palvelun edelleenmyynti

A Oy myi näöntutkimuspalveluja yritysasiakkaille, joiden työterveyshuollon osana suoritettiin näöntutkimus yritysasiakkaiden yksittäisille työntekijöille. Näöntutkimuksen suorittivat A Oy:n liikeverkostoon kuuluvat itsenäisten yrittäjien omistamat optikkoliikkeet, joiden kanssa A Oy:llä oli palvelusopimus. Optikkoliikkeet laskuttivat palvelusta A Oy:tä, joka puolestaan laskutti palvelun edelleen yritysasiakkaalta. A Oy:llä ei ollut yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) mukaista lupaa terveydenhuollon palvelujen antamiseen. Sen sijaan A Oy:lle optikkopalvelut myyvillä optikkoliikkeillä oli tällainen lupa ja näöntutkimuksen suorittavat optikot olivat laillistettuja terveydenhuollon ammattihenkilöitä ja rekisteröityjä yksityisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen antajien rekisteriin (Valveri-rekisteri). Asiassa oli kysymys siitä, oliko A Oy:n suoritettava arvonlisävero verosta vapautettujen näöntutkimuspalvelujen edelleenmyynnistä yritysasiakkailleen.

Arvonlisäverolain 34 §:ssä on vapautettu verosta terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen myynti ja arvonlisäverodirektiivin 132 artiklan 1 kohdan johdantolauseen mukaan mainitussa säännöksessä luetellut liiketoimet. Verosta vapautetut terveyden- ja sairaanhoitopalvelut on määritelty arvonlisäverolain 35 §:ssä ja arvonlisäverodirektiivin 132 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa. Määritelmien mukaiset edellytykset koskevat palvelun sisältöä ja toiminnan harjoittajan asemaa esimerkiksi yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettuna toiminnan harjoittajana tai arvonlisäverodirektiivin sanamuodon mukaan asianmukaisesti hyväksyttynä yhteisönä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, ettei arvonlisäverolaissa tai arvonlisäverodirektiivissä ollut säädetty, että terveyden- ja sairaanhoitopalvelut on vapautettava verosta vain toiminnan harjoittajan myyminä. Verosta vapautetun palvelun edellytykset täyttävät palve-

lujen myyjälle, joka ei ole toiminnan harjoittaja, ei ollut arvonlisäverolaissa tai arvonlisäverodirektiivissä asetettu myyjän asemaan liittyviä edellytyksiä eli esimerkiksi edellytystä siitä, että myyjällä tulisi olla yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa säädetty Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston myöntämä toimilupa tai että myyjän tulisi olla yhteiskunnan valvoma asianmukaisesti hyväksytty yhteisö, eikä tällaista edellytystä voitu johtaa myöskään verosta vapauttamisen tarkoituksesta. Sen sijaan arvonlisäverotuksessa sovellettavan verotuksen neutraalisuuden periaatteen katsottiin edellyttävän tulkintaa, jonka mukaan verosta vapauttamisen edellytykset täyttävän palvelun edelleenmyynti on vapautettu verosta. A Oy:n ei ollut suoritettava arvonlisäveroa näöntutkimuspalvelujen edelleenmyynnistä.

Verohallinnon ennakkoratkaisu ajalle 20.6.2016–31.12.2017.
Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 34 § 1 momentti ja 35 § Laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990) 4 §
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) 2 § 1 momentti ja 5 § 1 momentti
Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c alakohta sekä 132 artikla 1 kohta b ja c alakohta

KHO:2017:193

Arvonlisävero – Poikkeukset myynnin verollisuudesta – Terveyden- ja sairaanhoitopalvelu – Sairaankuljetus – Sairaankuljetuspalvelun edelleenmyynti osana palvelukokonaisuutta

A Oy teki asiakkainaan olevien terveydenhuollon yksiköiden kanssa sopimuksen kiireettömien sairaankuljetusten hoitamisesta. Sairaan- kuljetukset suorittivat A Oy:n ali- hankkijoina toimivat yksityiset So- siaali- ja terveysalan lupa- ja val- vontaviraston (Valvira) toimiluv- van nojalla toimivat sairaankulje- tusyrietykset. A Oy hoiti sairaan- kuljetusten koordinoinnin, joka koostui muun muassa tilausten vastaanottamisesta, kokonaisuuden suunnittelusta, toiminnan val- vonnasta ja kehittämisestä, toimin- nallisten ohjeiden antamisesta, las-

kutuksesta ja raportoinnista. Ali- hankkijat veloittivat sairaankulje- tuspalveluista A Oy:tä, joka veloitti nämä palvelut edelleen asiak- kailtaan osana kokonaislaskutusta. A Oy:llä ei ollut yksityisestä ter- veydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettua toimilupaa. Asiassa oli kysymys siitä, oliko A Oy:n suori- tettava arvonlisäveroa terveyden- huollon toimintayksiköiltä veloit- tamastaan kokonaispalvelusta.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että vaikka arvonlisäverolain 36 §:n 1 kohdassa sairaankuljetuksen ve- rottomuuden edellytykseksi ei ol- lut asetettu yksityisestä terveyden- huollosta annetun lain mukaista lupaa, sairaankuljetustoimintaa ei voitu laillisesti harjoittaa ilman mainitussa laissa tarkoitettua toi- milupaa. Näin ollen, vaikka arvon- lisäverodirektiivin 132 artiklan 1 kohdan p alakohdassa sairaan- kuljetuksen verosta vapauttamisen edellytykseksi asetettiin toiminnan harjoittaminen asianmukaisesti hyväksytyjen yhteisöjen toimesta, ar- vonlisäverolain ja arvonlisäverodi- rektiivin säännösten sanonnallisel- la eroavaisuudella ei ollut lain so- veltamisen kannalta merkitystä.

Korkein hallinto-oikeus totesi li- säksi, että arvonlisäverodirektiivin 132 artiklan 1 kohdan p alakohdas- sa verosta vapautetut sairaankulje- tuspalvelut oli määritelty yhtäältä palvelun sisällön perusteella ja toi- saalta edellyttämällä toiminnan harjoittajan olevan asianmukaises- ti hyväksytty yhteisö. Sen sijaan ar- vonlisäverodirektiivissä tai arvon- lisäverolaissa ei ollut säädetty, että sairaankuljetuspalvelu on vapau- tettava verosta vain toiminnan harjoittajan myyminä. Tällaista edellytystä ei voitu johtaa myös- kään verosta vapauttamisen tar- koituksesta. Arvonlisäverotukses- sa sovellettavan neutraalisuuden periaatteen katsottiin edellyttävän tulkintaa, jonka mukaan verosta vapautetun sairaankuljetuspalve- lun edelleenmyynnistä ei ollut suoritettava veroa. Kun A Oy:n kuljetusten järjestämiseen liittyvis- tä toimenpiteistä osana kokonais- palvelua veloittamia palkkioita oli pidettävä osana sairaankuljetus- palveluista veloittettavaa vastiket- ta, A Oy:n ei ollut suoritettava ar- vonlisäveroa näiden kokonaispal- velujen myynnistä.

Verohallinnon ennakkoratkaisu ajalle 24.2.2016–31.12.2017.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 34 § 1 momentti, 35 § ja 36 § 1 kohta
Laki yksityisestä terveydenhuol- losta (152/1990) 2 § 1 momentti 8 kohta ja 2 momentti sekä 4 § 1 momentti
Neuvoston direktiivi yhteisestä ar- vonlisäverojärjestelmästä 2006/ 112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c ala- kohta sekä 132 artikla 1 kohta b, c ja p alakohta

KHO:2017:194

Vakuutusmaksuvero – Veron peruste – Liikenneturvallisuusmaksu

Asiassa oli kysymys siitä, oliko lii- kennevakuutusyhtiö A Oy:n luet- tava vakuutusmaksuveron perus- teeseen liikenneturvallisuusmak- su, jonka yhtiö peri vakuutuk- senottajilta 1.1.2017 voimaan tul- leen liikenneturvallisuusmaksusta annetun lain (471/2016) mukaisen liikenneturvallisuusmaksun katta- miseksi.

Liikenneturvallisuusmaksusta annetun lain 2 §:n 1 momentin mu- kaan maksuvelvollinen on vakuu- tusyhtiö, joka harjoittaa liikenne- vakuutuslaissa tarkoitettua va- kuutus toimintaa Suomessa. Koska A Oy oli asiassa maksuvelvollinen, A Oy:n ei voitu katsoa perivän lii- kenneturvallisuusmaksua vakuu- tuksenottajan nimissä ja lukuun eikä kysymyksessä siten ollut A Oy:n kannalta läpikulkuerä vaan A Oy:lle liikennevakuutus toimin- nan harjoittamisesta aiheutuva la- kisäätäinen kustannus. A Oy:n ve- loittaessa liikenneturvallisuus- maksun vakuutuksenottajalta osa- na liikennevakuutusmaksua A Oy:n oli suoritettava vakuutus- maksuveroa myös vakuutuksenot- tajalta perittävän liikenneturvalli- suusmaksun osuudesta.

Verohallinnon ennakkoratkaisu ajalle 1.1.–31.12.2017.
Laki eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta 1 § 1 mo- mentti, 2 § 1 momentti ja 3 §
Laki liikenneturvallisuusmaksusta (471/2016) 1 §, 2 § 1 momentti, 3 § ja 4 §

KHO:2017:195

Perintöverotus – Henkilökohtai- sen tulon verotus – Ennako- ratkaisu – Sijoitussidonnainen

**kapitalisaatiosopimus – Perintö-
verotusarvo – Käypä arvo – Las-
kennallinen verovelka –
Takaisinosto – Pääoma – Tuotto**

A:n jäämistöomaisuuteen oli muun ohessa kuulunut Henkivaakuutusosakeyhtiö B:n myöntämä sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus. A oli elinaikanaan maksanut sopimuksen perusteella vakuutusmaksuja 1 488 323,57 euroa. Sopimuksen mukaisille sijoituksille laskettavissa ollut tuotto oli A:n kuolinpäivänä ollut 609 953,31 euroa ja takaisinostoarvo 2 098 276,88 euroa.

Verohallinto oli A:n kuolinpesän hakemusten johdosta antanut perintöverotusta koskevan ennakkoratkaisun, jonka mukaan kapitalisaatiosopimuksen arvona A:n jälkeen toimitettavassa perintöverotuksessa oli pidettävä sen takaisinostoarvoa vähennettynä sopimuksen tuoton perusteella laskettavissa olevalla tuloverovelalla eli 1 897 892,29 euroa. Verohallinto oli tuloverotusta koskevana ennakkoratkaisuna lausunut, että sopimuksen pääoman arvona pidetään sen säästöä eli 1 488 323,57 euroa takaisinostohetkellä. Takaisinostoarvon pääoman ylittävistä osasta muodostuu sopimuksesta kertynyt tuotto, joka verotetaan omistajan muuna pääomatulona. Hallinto-oikeus oli hylännyt A:n kuolinpesän ennakkoratkaisuja koskevat valitukset.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätökset ja Verohallinnon antamat ennakkoratkaisut sekä lausui uutena perintöverotusta koskevana ennakkoratkaisuna, että sijoitussidonnaisen

kapitalisaatiosopimuksen käypänä arvona perintöverotuksessa oli pidettävä sen takaisinostoarvoa perinnönjättäjän kuolinhetkellä. A:n kuolinhetkellä sopimuksen mukaisille sijoituksille laskettavissa olevan tuoton perusteella määritettävissä olevaa tuloverovelkaa ei siten vähennetty sopimuksen takaisinostoarvosta.

Korkein hallinto-oikeus lausui uutena tuloverotusta koskevana ennakkoratkaisuna, että veronalaista tuottoa laskettaessa verovelvollisen sijoittamana pääomana oli pidettävä A:n jälkeen toimitettavassa perintöverotuksessa vahvistettua sijoitussidonnaisen kapitalisaatiosopimuksen käypää arvoa, jos kuolinpesä tai perillinen osti kapitalisaatiosopimuksen takaisin. Verovelvollisen saamana veronalaisena muuna pääomatulona oli pidettävä tämän arvon ylittävää osaa sopimuksen perusteella hänelle maksettavasta määrästä. Ennakkoratkaisu verovuodelle 2015.

Perintö- ja lahjaverolaki 9 §
Tuloverolaki 32 § ja 51 § (1246/
2013)

KHO:2017:197

Elinkeinotulon verotus – Ennakkopäätösvalitus – Valituslupa – Valitusluvan myöntämisen edellytykset

A Oy:n ennakkopäätösvalitusta koskeva valituslupahakemus koski niin sanotun apu-yhtiörakenteen käyttämistä konsernissa ja verovelvollisyhtiön osakekaupan rahoittamiseksi ottaman konsernin sisäisen lainan korkojen vähennys-

kelpoisuutta verotuksessa. Asiassa oli kysymys erityisesti siitä, oliko toteutettuja järjestelyjä arvioitava toimenpiteiden yksityisoikeudelliseen muotoon liittyvien veroseuraamusten mukaisesti vai johtiko järjestelyjen muodostama kokonaisuus muunlaiseen verotukselliseen lopputulokseen. Erityisesti oli arvioitava, oliko asiassa perusteita soveltaa verotusmenettelystä annetun lain 28 §:n säännöstä. Tämänkaltainen arviointi ei ollut mahdollista ilman, että asiassa otettiin kantaa siinä esitettyyn laajaan näyttöä koskevaan aineistoon. Näin saatava yksittäistä verovelvollista koskeva ratkaisu ei suoraan palvellut sitä verovelvollisten joukkoa, joihin oli kohdistettu vastaavia vaatimuksia kuin A Oy:öön.

Vuonna 2014 voimaan tulleet elinkeinotoiminnan korkojen vähennysrajoitukset merkitsivät sitä, että verovelvolliset eivät enää entisessä määrin toteuttaneet vastaavanlaisia konsernin sisäisiin korkoihin perustuvia järjestelyjä, mikä vuoksi mahdollisella ennakkopäätösratkaisulla ei ollut merkittävää vaikutusta verotuksen ennakoitavuuteen.

Tämän vuoksi ja kun lisäksi otettiin huomioon, että oikeusvarmuuden takaamiseksi ei ollut tarpeen poiketa normaalista kolmi-vaiheisesta muutoksenhakumenettelystä, A Oy:n ennakkopäätösvalitusta koskeva valituslupahakemus hylättiin. Asia siirrettiin hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

Laki verotusmenettelystä 71 b §
1 momentti (875/2012) ja 70 §
2 momentti 1 kohta (1558/1995)